

Pan
Dw. Neugebauer
07.07.2015

OWŚ-VI. 7242. 1.4. 2015

P.P. Kielce
[Signature]

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Kielcach

KANCELARIA ZARZĄDU

wpłynęło dnia ...07-07-2015...

nr pisma ...64085/2015...

podpis

LKI.410.005.01.2015

P/15/087

Sekretariat Członka Zarządu
Województwa Świętokrzyskiego

Wpłynęło dnia...07.07.2015...

Podpis...537 Jankowski

Członek Zarządu

P. P. Zieliński
07.07.2015

[Signature]

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
w Kielcach

DEPARTAMENT ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH I ŚRODOWISKA

wpłynęło ...64095/15...

nr pisma ...12546/15...

data

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Kielcach

al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 4, 25-520 Kielce

T +48 41 249 91 00, F +48 41 249 91 05

lki@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/15/087 – Realizacja „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” (Program).
Okres objęty kontrolą	Lata 2009-2015 (do maja). Badaniami kontrolnymi objęto również zdarzenia, które wystąpiły przed i po tym okresie, jeżeli miały znaczenie dla przedmiotu kontroli.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach.
Kontroler	Kontrolę przeprowadził Jerzy Stachowiak, główny specjalista kp., upoważnienie do kontroli nr 93120 z dnia 9 kwietnia 2015 r. [Dowód: akta kontroli str. 1,2]
Jednostka kontrolowana	Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego, al. IX Wieków Kielc 3, 25-516 Kielce (Urząd, UMWS).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Adam Jarubas, Marszałek Województwa Świętokrzyskiego (Marszałek). [dowód: akta kontroli str. 325]

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna	<p>W latach 2009-2015 (do maja) Marszałek nie posiadał pełnej wiedzy o ilości wyrobów zawierających azbest w województwie świętokrzyskim, ponieważ nie wszystkie gminy wywiązały się z obowiązku złożenia informacji w tym zakresie. Pomimo że do wszystkich 102 gmin z terenu województwa świętokrzyskiego przekazano informacje przypominające o powyższym, 16 gmin nie wprowadzało do <i>bazy azbestowej</i>² informacji o wyrobach zawierających azbest.</p> <p>Marszałek systematycznie informował wójtów, burmistrzów i prezydentów miast o możliwości uzyskania dofinansowania zadań z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest z Ministerstwa Gospodarki, z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach (WFOŚGW), a także w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy.</p> <p>Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwalił <i>Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018</i> oraz <i>Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego</i>, w których ujęte zostały sprawy związane z usuwaniem azbestu, w tym niezbędnego dla potrzeb województwa świętokrzyskiego składowiska odpadów zawierających azbest. W Urzędzie nie opracowano wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest, jednakże realizacja <i>Programu</i> następuje poprzez wdrażanie <i>Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego</i>.</p>
--------------	---

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² *Baza azbestowa* – <http://www.bazaazbestowa.gov.pl>, to darmowe i obligatoryjne narzędzie informatyczne dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Baza jest prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki i stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Marszałek wywiązywał się z obowiązków sprawozdawczych. Przedłożył Głównemu Koordynatorowi³ informacje o realizacji zadań wynikających z *Programu*, jak również przysyłał do Ministerstwa Gospodarki zbiorcze dane w zakresie ilości składowanych odpadów.

Marszałek w każdym roku podejmował współpracę z uczelniami i instytucjami naukowymi, organizacjami pozarządowymi, a także z lokalnymi mediami w zakresie spraw objętych *Programem*. Szeroko współpracowano z samorządami gminnymi w zakresie przekazywania wytycznych oraz informacji związanych z realizacją *Programu*.

Spośród instytucji kontrolnych Marszałek współpracował jedynie ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Kielcach. Nie podjęto współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Kielcach, z powiatowymi inspektoratami nadzoru budowlanego oraz z Okręgowym Inspektoratem Państwowej Inspekcji Pracy w Kielcach.

Marszałek wywiązał się z obowiązku zinwentaryzowania wyrobów zawierających azbest w budynku Urzędu, a także sporządził ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w ww. budynku. Zinwentaryzowane przez Marszałka wyroby zawierające azbest zostały ujęte w bazie azbestowej i były prawidłowo usuwane z budynku Urzędu.

Nie wyegzekwowano natomiast od sześciu wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych informacji w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest w nieruchomościach użytkowanych przez te jednostki, o którą Marszałek zwrócił się pismem nr OWŚ.VI.0724/11/10 z dnia 2 marca 2010 r.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 oraz działania usprawniające jego realizację

Opis stanu faktycznego

1.1. Prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki *baza azbestowa*⁴ stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z *Programu*. Informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane do bazy azbestowej przez wójta, burmistrza i prezydenta miasta w zakresie danych pochodzących od osób fizycznych. Marszałek wprowadza dane pochodzące od osób prawnych. *Baza azbestowa* nie daje możliwości ustalenia częstotliwości aktualizacji danych z poziomu użytkownika. Jak wyjaśniła Wioletta Czarna – kierownik Oddziału Gospodarki Odpadami w Departamencie Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska UMWS (kierownik Oddziału), *przepisy prawa nie określają częstotliwości aktualizacji niniejszego rejestru, wobec czego informacje w bazie aktualizowane są sukcesywnie w miarę przedkładania ich przez osoby prawne. Ze względu na sposób funkcjonowania bazy nie jest możliwe wykazanie, np. wydrukiem komputerowym częstotliwości aktualizacji danych z poziomu użytkownika. Dane do bazy azbestowej, wprowadzane są adekwatnie do zakresu przedłożonych informacji o wyrobach zawierających azbest (załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest*⁵). [Dowód: akta kontroli str. 41, 43]

³ Osoba powołana przez Ministra Gospodarki do realizacji zadań polegających na podejmowaniu inicjatyw dotyczących uaktualnienia *Programu* oraz odpowiedzialna za współdziałanie poszczególnych jednostek i instytucji

⁴ *Baza azbestowa* – <http://www.bazaazbestowa.gov.pl>, to darmowe i obligatoryjne narzędzie informatyczne dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Baza jest prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki i stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

⁵ Dz. U. z 2011 r. Nr 8, poz. 31.

1.2. Ilość wyrobów zawierających azbest w województwie świętokrzyskim (województwo), wg stanu na ostatni dzień każdego roku na podstawie informacji od gmin⁶ oraz na podstawie informacji od osób prawnych była następująca:

- 2009 r.: 224.005,205 Mg wg informacji od 68 gmin oraz 4.181,424 Mg wg informacji od 46 osób prawnych;
 - 2010 r.: 248.689,243 Mg (od 81 gmin) oraz 4.855,014 Mg (od 50 osób prawnych);
 - 2011 r.: 199.259,963 Mg (od 62 gmin) oraz 5.388,387 Mg (od 48 osób prawnych);
 - 2012 r.: 30.820,275⁷ Mg (od 11 gmin) oraz 3.716,320 Mg (od 40 osób prawnych);
 - 2013 r.: 13.138,420 Mg (od 5 gmin) oraz 2.914,827 Mg (od 39 osób prawnych);
 - 2014 r.: 6.269,044 Mg (od 2 gmin) oraz 2.780,643 Mg (od 41 osób prawnych).
- [Dowód: akta kontroli str. 326-328]

Na dzień 23 kwietnia 2015 r. baza azbestowa nie dawała możliwości wygenerowania informacji na temat ilości wyrobów azbestowych usuniętych w badanym okresie. [Dowód: akta kontroli str. 333]

Marszałek monitorował proces usuwania wyrobów zawierających azbest poprzez ankietowanie gmin w tym zakresie. Na potrzeby przygotowania projektu wojewódzkiego planu gospodarki odpadami oraz sprawozdania z jego realizacji, w oparciu o dane ankietowe przedkładane przez gminy, prowadzona jest w arkuszu kalkulacyjnym Excel analiza sytuacji w województwie, w zakresie zinwentaryzowanych i usuniętych wyrobów zawierających azbest w odniesieniu do każdego roku kalendarzowego. W związku z powyższym UMWS posiada dane dotyczące ilości wyrobów zawierających azbest za rok 2012 i 2013, zaś dane za 2014 rok aktualnie spływają do Urzędu, ponieważ termin ich złożenia ustalono na dzień 29 maja 2015 r. (pismo z dnia 24 kwietnia 2015 r. skierowane do gmin). Według danych zawartych w ankietach, z terenu województwa świętokrzyskiego usunięto w poszczególnych latach następujące ilości wyrobów zawierających azbest: 3.593,056 Mg w 2009 r., 3.906,114 Mg w 2010 r., 10.081,641 Mg w 2011 r., 8.193,928 Mg w 2012 r. i 11.316,452 Mg w 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 334, 528-532]

Ilość wyrobów zawierających azbest po roku 2011 wg danych ankietowych wynosi: 343.925 Mg w 2012 r. oraz 353.129 Mg w 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 527]

Odnosnie sposobu ustalania przez gminy ilości wyrobów zawierających azbest kierownik Oddziału Wioletta Czarnecka wyjaśniła, że *nie można tego ustalić w stosunku do każdej gminy, bowiem tylko niektóre organy wykonawcze gmin w składanych sprawozdaniach informują o źródle pochodzenia danych (na podstawie szacunków lub inwentaryzacji). Wobec powyższego można domniemywać, iż w bazie azbestowej znajdują się informacje wynikające zarówno z przeprowadzonych inwentaryzacji jak i z szacunków.* [Dowód: akta kontroli str. 331, 332]

Spośród gmin z terenu województwa świętokrzyskiego objętych kontrolą⁸ nie wpłynęły informacje z gminy Bodzentyn za lata: 2009, 2011, 2012, 2013 i 2014. [Dowód: akta kontroli str. 326-328]

1.3. Wg informacji zamieszczonych na stronie internetowej bazy azbestowej w raporcie „Dane zagregowane”, do 30 kwietnia 2015 r. 16 gmin z terenu województwa świętokrzyskiego nie wprowadzało do bazy azbestowej informacji o wyrobach zawierających azbest pochodzących od osób fizycznych. [Dowód: akta kontroli str. 335]

Kierownik Oddziału Wioletta Czarnecka wyjaśniła, że *poza informacjami przypominającymi o obowiązku sprawozdawczym przekazywanymi raz do roku wszystkim 102 gminom z terenu województwa świętokrzyskiego, nie przesyłano innych informacji do gmin, które nie wywiązały się z obowiązków sprawozdawczych.* [Dowód: akta kontroli str. 526]

⁶ Na terenie województwa świętokrzyskiego znajduje się 102 gminy.

⁷ Począwszy od 2012 r. informacje dotyczące wyrobów zawierających azbest są bezpośrednio wprowadzane przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta do bazy azbestowej. W związku z powyższym dane za lata 2012-2014 dotyczą tylko tych gmin, które przedłożyły je marszałkowi „dobrowolnie”.

⁸ Były to gminy: Miedziana Góra, Bodzentyn, Bieliny i Jędrzejów.

Odnosnie dostępu gmin do bazy azbestowej umożliwiającego wprowadzanie danych do tej bazy kierownik Oddziału Wioletta Czarnecka wyjaśniła, że *dostęp do bazy azbestowej jest nadawany przez administratora bazy azbestowej tj. WGS84 Polska Sp. z o.o., ul. Warszawska 14 lok. 5, 05-822 Milanówek i tylko on posiada informacje w tym zakresie. Z uwagi na fakt, iż marszałek województwa świętokrzyskiego jest użytkownikiem bazy, nie zaś jej administratorem, nie jest możliwe ustalenie z jego poziomu listy gmin nieposiadających dostępu do bazy azbestowej.* [Dowód: akta kontroli str. 332]

Marszałek występował do wszystkich 102 gmin z terenu województwa przypominając o konieczności składania informacji o wyrobach zawierających azbest. Pisma w tej sprawie przesłano: 21 lipca 2009 r., 6 stycznia 2010 r., 23 lutego 2011 r., 15 stycznia 2013 r. oraz 23 kwietnia 2015 r. Informację o konieczności składania informacji o wyrobach zawierających azbest przekazano przedstawicielom gmin również 23 stycznia 2012 r. w trakcie spotkania dotyczącego utworzenia i funkcjonowania regionów gospodarki odpadami, a także 9 i 24 września 2014 r. w trakcie konferencji „Prawidłowe gospodarowanie i bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest”. [Dowód: akta kontroli str. 285, 297-300, 303-322, 324]

1.4. Marszałek w badanym okresie pisemnie oraz drogą elektroniczną informował wójtów, burmistrzów i prezydentów miast o możliwości uzyskania dofinansowania zadań z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest z następujących źródeł:

- w 2009 r. w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy, z WFOŚGW oraz z Ministerstwa Gospodarki (trzy informacje);
- w 2010 r. z Ministerstwa Gospodarki (jedna informacja);
- w 2011 r. z WFOŚGW oraz z Ministerstwa Gospodarki (dwie informacje);
- w 2012 r. z Ministerstwa Gospodarki (jedna informacja);
- w 2013 r. z WFOŚGW oraz z Ministerstwa Gospodarki (dwie informacje);
- w 2014 z Ministerstwa Gospodarki (jedna informacja);
- w 2015 z Ministerstwa Gospodarki (jedna informacja). [Dowód: akta kontroli str. 3-40, 262-265]

W wyniku działań Marszałka gminy z terenu województwa świętokrzyskiego uzyskały⁹ z Ministerstwa Gospodarki środki z dotacji:

- w 2009 r. – 39,4 tys. zł (2 gminy);
- w 2011 r. – 90,0 tys. zł (5 gmin);
- w 2012 r. – 265,2 tys. zł (18 gmin);
- w 2013 r. – 224,6 tys. zł (17 gmin);
- w 2014 r. – 130,4 tys. zł (9 gmin). [Dowód: akta kontroli str. 67, 77, 83, 87, 88, 90, 91]

Dotacje otrzymane przez gminy z WFOŚGW wyniosły:

- w 2009 r. – 317,9 tys. zł (22 gminy);
- w 2010 r. – 550,7 tys. zł (22 gminy);
- w 2011 r. – 1.200,0 tys. zł (35 gmin);
- w 2012 r. – 1.498,2 tys. zł (48 gmin);
- w 2013 r. – 2.046,4 tys. zł (65 gmin);
- w 2014 r. – 2.471,9 tys. zł (76 gmin). [Dowód: akta kontroli str. 195-201]

1.5. Zgodnie z punktem 3 zadań określonych w *Programie dla marszałka województwa*, sprawy związane z usuwaniem azbestu zostały ujęte w *Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018 (Plan)* uchwalonym w dniu 28 czerwca 2012 r. przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego. Rozdział 3 Planu *Analiza aktualnego stanu gospodarki odpadami*, część 3.2 *Odpady niebezpieczne* obejmuje pkt 3.2.7. *Odpady zawierające azbest*, w którym przedstawiono m.in.:

- rodzaj, ilość i źródła odpadów zawierających azbest;
- środki służące zapobieganiu powstawaniu odpadów zawierających azbest i oceny ich użyteczności;
- rodzaj i ilość odpadów zawierających azbest poddanych poszczególnym procesom odzysku i unieszkodliwiania;

⁹ W 2010 r. gminy z terenu województwa świętokrzyskiego nie uzyskały środków z Ministerstwa Gospodarki.

- istniejące systemy gospodarowania odpadami, w tym ich zbierania;
- rodzaj, rozmieszczenie i moc przerobowa instalacji do przetwarzania odpadów zawierających azbest;
- identyfikacja problemów dotyczących odpadów zawierających azbest. [Dowód: akta kontroli str. 92-115]

Plan zawiera mapę województwa świętokrzyskiego przedstawiającą rozmieszczenie instalacji przetwarzających odpady, w tym lokalizację składowiska odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. W rozdziale 5. *Planu* przedstawiającym cele gospodarki odpadami, w punkcie 5.2.7. dotyczącym odpadów zawierających azbest podano *sukcesywne usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest*. [Dowód: akta kontroli str. 95, 96, 97, 110]

W harmonogramie rzeczowo-finansowym planowanych zadań (rozdział 8 *Planu*) przewidziano rozbudowę w latach 2012-2015 składowiska odpadów zawierających azbest w miejscowości Dobrów, gmina Tuczępy. [Dowód: akta kontroli str. 112]

Sprawy związane z usuwaniem azbestu zostały ujęte również w „Programie ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego” (POŚ) uchwalonym przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w dniu 12 października 2011 r. [Dowód: akta kontroli str. 116-136]

Zarówno w *Planie*, jak i w POŚ określono jedno niezbędne dla potrzeb województwa świętokrzyskiego składowisko odpadów zawierających azbest zlokalizowanego w miejscowości Dobrów, gm. Tuczępy. W dokumentach tych wskazano na potrzebę rozbudowy tego składowiska. Całkowita pojemność (pojemność ogółem) tego obiektu, wg danych zawartych w powyższych opracowaniach, wynosiła 190 000 m³ wg stanu na 31 grudnia 2010 r. Składowisko to zgodnie z Planem zostało rozbudowane w 2013 r. i na dzień 31 grudnia 2013 r. jego pojemność całkowita wynosiła 846 000 m³, a pojemność pozostała do wykorzystania – 616 000 m³. Na dzień 31 grudnia 2014 r. pojemność składowiska pozostała do wykorzystania wynosiła 566 000 m³. [Dowód: akta kontroli str. 101, 114, 121, 124, 142, 150, 158]

Na podstawie danych pochodzących ze strony internetowej *bazy azbestowej* (<https://www.bazaazbestowa.gov.pl/stats/index>) na dzień 20 kwietnia 2015 r. pozostało do unieszkodliwienia 289.539,757 Mg odpadów zawierających azbest. Zakładając przelicznik wg danych zarządzającego składowiskiem odpadów zawierających azbest zawartych w zbiorczym zastawieniu danych o składowiskach odpadów, iż 1 m³ równy jest 0,981 ≈ 1 Mg, to zapotrzebowanie na składowanie dla województwa świętokrzyskiego kształtowałoby się na poziomie około 300 000 m³. Natomiast przy założeniu, że 1m³ płyt azbestowo-cementowych płaskich i falistych (W01 i W02) waży 1,35 Mg (1350 kg¹⁰) zapotrzebowanie na składowanie dla województwa świętokrzyskiego wyniosłoby 214.474 m³.

Z powyższych danych wynika, że potrzeby województwa w zakresie unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest są zabezpieczone.

Wg informacji zarządzającego składowiskiem odpadów w Dobrowie zamieszczonej 19 lutego 2014 r. na stronie internetowej *onet.wiadomości*, istnieje możliwość rozbudowy składowiska odpadów do ok. 2-3 mln Mg. [Dowód: akta kontroli str. 206-209]

1.6. W Urzędzie nie opracowano wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest. Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska UMWS Sławomir Neugebauer wyjaśnił: *w województwie świętokrzyskim realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (Program) następuje poprzez wdrażanie „Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” zwanego dalej Planem. Dokument ten został po raz pierwszy uchwalony przez Sejmik Województwa Świętokrzyskiego w dniu 1 lipca 2003 r. W Planie zawarte zostały zagadnienia związane z odpadami zawierającymi azbest (m.in.: stan aktualny, prognozowane zmiany, identyfikację problemów, cele, działania, plan unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, przyjęty*

¹⁰ Źródło: www.bazaazbestowa.gov.pl, w zakładce *Pytania i odpowiedzi*.

system gospodarowania tymi odpadami, analiza kosztów usunięcia tych odpadów, harmonogram rzeczowo-finansowy planowanych zadań). Następnie, dokument ten został zaktualizowany dwukrotnie, tj.: 20 września 2007 r. i 28 czerwca 2012 r. Obecnie wszczęto procedurę kolejnej aktualizacji, a jej zakończenie przewiduje się do dnia 30 czerwca 2016 r. Pragnę podkreślić, iż każdorazowo projekt Planu jest opiniowany przez Ministra Środowiska, organy wykonawcze gmin i związków międzygminnych oraz właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej, a także poddawany jest konsultacjom z udziałem społeczeństwa. [Dowód: akta kontroli str. 41, 45, 46]

1.7. W Urzędzie sporządzano plany sytuacyjne rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest na terenie województwa świętokrzyskiego do roku 2011. Każdy z tych planów obejmuje mapę obszaru województwa świętokrzyskiego, na której wyodrębniono zarys poszczególnych gmin. Każdej z gmin przypisano osiem różnych odcieni koloru niebieskiego, przy czym odcienie jaśniejsze odpowiadają gminom, na których znajdują się mniejsze ilości wyrobów zawierających azbest, a ciemniejsze gminom z większą ilością tych wyrobów. [Dowód: akta kontroli str. 202-204]

Od roku 2012 Urząd nie sporządzał planów sytuacyjnych. Po nowelizacji treści § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska¹¹ składanie informacji, począwszy od danych za 2012 r., przez organy wykonawcze gmin zostało ograniczone tylko do formy elektronicznej, czyli za pośrednictwem bazy azbestowej. Marszałek monitorował usytuowanie wyrobów azbestowych na terenie województwa świętokrzyskiego w oparciu o dane ankietowe przedkładane przez gminy. [Dowód: akta kontroli str. 334, 528-532]

1.8. Marszałek rokrocznie przedkładał Głównemu Koordynatorowi informacje o realizacji zadań wynikających z *Programu*. Informacje te w kontrolowanym okresie przekazano w następujących terminach: 21 stycznia 2010 r. za 2009 r., 23 lutego 2011 r. za 2010 r., 21 lutego 2012 r. za 2011 r., 25 stycznia 2013 r. za 2012 r., 20 stycznia 2014 r. za 2013 r. i 4 lutego 2015 r. za 2014 r. [Dowód: akta kontroli str. 48-65]

Jak wynika z treści powyższych informacji Marszałek podjął działania w celu zrealizowania wszystkich zadań. Odnośnie realizacji zadania nr 7¹², tj. *przygotowywania i aktualizacji wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest*, w informacji za 2009 r., podano, iż w 2010 r. przystąpiono do aktualizacji Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego, a tym samym aktualizacji Planu unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest. W informacjach za kolejne lata informowano o dalszej aktualizacji Planu, a także o opiniowaniu projektów powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami, ze szczególnym uwzględnieniem usuwania odpadów zawierających azbest. Wyjaśnienia dotyczące przyczyn niesporządzenia wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest złożył dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Środowiska UMWS, co przedstawiono powyżej. [Dowód: akta kontroli str. 45, 46, 48-65]

1.9. Art. 37 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach¹³, określał obowiązki dotyczące sporządzania i przekazywania informacji o wytwarzanych odpadach i sposobie gospodarowania wytworzonymi odpadami. Ustawa ta została uchylona z dniem 23 stycznia 2013 r. i obecnie powyższe obowiązki wynikają z art. 75 ust. 1 pkt 1 i art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach¹⁴.

Marszałek przekazał do Ministerstwa Gospodarki zbiorcze dane w zakresie ilości składowanych odpadów – danych uzyskiwanych od przedsiębiorców prowadzących składowiska odpadów: 30 czerwca 2009 r. za 2008 r., 30 czerwca 2010 r. za 2009 r., 30 czerwca 2011 r. za 2010 r., 29 czerwca 2012 r. za 2011 r., 28 czerwca 2013 r. za 2012 r. oraz 30 czerwca 2014 r. za 2013 r. [Dowód: akta kontroli str. 210-221]

¹¹ Dz. U. Nr 124, poz. 1033 ze zm.

¹² Str. 35 *Programu*.

¹³ Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zm.

¹⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 21 ze zm.

1.10. Spośród dziesięciu zadań określonych w *Programie* na str. 35 w punktach: 4-6 oraz 8, za realizację których odpowiada Marszałek, szczegółowym badaniem objęto zadania:

Zadanie nr 4 *Współpraca na szczeblu wojewódzkim z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).*

Marszałek współpracował ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Kielcach udostępniając mu informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Urząd nie posiada dokumentów potwierdzających tę współpracę. Wioletta Czarnańska kierownik Oddziału wyjaśniła, że *współpraca z WIOŚ odbywała się w tzw. „trybie roboczym”, czyli pracownicy WIOŚ i UMWS, w przypadku zaistnienia takiej potrzeby, na bieżąco wymieniali się informacjami dotyczącymi wyrobów zawierających azbest w odniesieniu do poszczególnych osób prawnych albo gmin. Ustna wymiana informacji nie była dokumentowana. Spotkania takie odbywały się z częstotliwością średnio jeden raz na kwartał.* [Dowód: akta kontroli str. 323]

Marszałek w dniu 20 września 2012 r. przesłał Świętokrzyskiemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska w Kielcach zaproszenie do udziału w dniu 27 września 2012 r. w seminarium pn. „Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 przez jednostki samorządu terytorialnego”. Podczas spotkania poruszano zagadnienia dotyczące m.in. gospodarowania wyrobami zawierającymi azbest, realizacji Programu oraz możliwości pozyskania środków finansowych na realizację zadań wynikających z Programu. [Dowód: akta kontroli str. 222]

Urząd nie współpracował z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Kielcach, z powiatowymi inspektoratami nadzoru budowlanego oraz z Okręgowym Inspektoratem Pracy w Kielcach. Wioletta Czarnańska, kierownik Oddziału wyjaśniła, że *nie było takiej potrzeby, a żaden z przepisów prawa nie obliuguje do takiej współpracy.* [Dowód: akta kontroli str. 323]

Zadanie nr 5 *Współpraca z uczelniami i instytucjami naukowymi, organizacjami pozarządowymi, ekspertami poszczególnych dziedzin.*

W ramach tego zadania Marszałek podejmował współpracę z:

- Federacją Zielonych „Gaja” zamieszczając na stronie internetowej Urzędu informację o prowadzonym przez nią Internetowym Punkcie Konsultacyjnym „Azbest nie jest ok” (2009 r.);
- Uniwersytetem Humanistyczno-Przyrodniczym Jana Kochanowskiego w Kielcach poprzez uczestnictwo przedstawicieli Urzędu w konferencji naukowej, na której poruszano tematykę dotyczącą programu usuwania azbestu w Kielcach (2009 r.);
- Principle Sp. z o.o. z Warszawy przy organizacji wojewódzkiego konkursu pn.: „Usuwanie azbestu” (2010 r.);
- CE2 Centrum Edukacji z Lublina przy organizacji szkolenia dla pracowników państwowej straży pożarnej oraz członków ochotniczych straży pożarnych pt.: „Bezpieczne postępowanie z materiałami zawierającymi azbest” (2011 r.);
- Federacją Zielonych „Gaja” w ramach realizacji projektu pt.: „Ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest” (2011 r.), a także w ramach „Kampanii antyazbestowej” (2014 r.);
- WFOŚGW w ramach przygotowania seminarium pn.: „Realizacja Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu przez jednostki samorządu terytorialnego” (2012 r.), a także w sprawie dodatkowego naboru kart informacyjnych zadania na dofinansowanie realizacji gminnych programów usuwania azbestu (2013 r.). [Dowód: akta kontroli str. 27, 227-234]

Zadanie nr 6 *Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie spraw objętych Programem.*

W wyniku współpracy z lokalnymi mediami:

- opublikowano w Świętokrzyskim Informatorze Samorządowym „Nasz region” artykuł pt.: „Nie dla azbestu” (2009 r.);

- popularyzowano problematykę usuwania azbestu (m.in. w TVP Kielce, w Radio Kielce oraz na portalach <http://pio.wrota-swietokrzyskie.pl/> i <http://www.sejmik.kielce.pl/>). Podczas finału wojewódzkiego etapu konkursu pn.: „Usuwanie Azbest!” pracownicy Urzędu udzielali wywiadów dla prasy i telewizji, informując o szkodliwości wyrobów zawierających azbest, jak również o konieczności edukowania i informowania społeczeństwa w zakresie zagrożenia azbestem (2010 r.);
- wspólnie z radiem RDN Małopolska oraz Radiem Kielce przygotowano cykl audycji radiowych pn.: „Wygrywamy z azbestem” (2011 r.);
- na portalach internetowych www.sejmik.kielce.pl i www.wrota-swietokrzyskie.pl zamieszczano szereg informacji odnośnie usuwania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji *Programu*. Ponadto, członkowie Zarządu Województwa Świętokrzyskiego uczestniczyli w spotkaniach, w trakcie których m.in. udzielali wywiadów związanych z koniecznością usuwania azbestu. Dodatkowo Marszałek objął patronatem tzw. „kampanię antyazbestową” realizowaną przez Federację Zielonych „Gaja” w ramach projektu pn.: „Ogólnopolska kampania informacyjno-edukacyjna na rzecz usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest” (2012-2014 r.). [Dowód: akta kontroli str. 235-261]

Zadanie nr 8 *współpraca z samorządami powiatowymi i gminnymi, przekazywanie wytycznych oraz informacji związanych z realizacją Programu.*

Zadanie to realizowano w następujący sposób:

- wysłano w dniu 30 września 2009 r. do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z województwa świętokrzyskiego pisemną informację o możliwości uzyskania dofinansowania na realizację zadań z zakresu redukcji zagrożenia azbestem w ramach szwajcarsko-polskiego programu współpracy. Do pisma załączono tabele, które po wypełnieniu przez gminy były wykorzystane do opracowania sprawozdania z realizacji *Planu unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest*, będącego częścią sprawozdania z realizacji *Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2007-2011*;
- trzykrotnie wysłano do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z województwa świętokrzyskiego pismo, w którym poinformowano o możliwościach uzyskania pomocy finansowej ze środków WFOŚGW na usuwanie (demontaż i transport) i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w postaci materiałów zawierających azbest (lata 2009, 2011 i 2013);
- sześciokrotnie wysłano do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z województwa świętokrzyskiego informację o ogłoszeniu przez Ministerstwo Gospodarki konkursu ofert na realizację zadań wynikających z *Programu* (lata 2009-2014);
- pracownik Urzędu podczas warsztatów dla jednostek samorządu terytorialnego pt: „Gospodarka komunalna w ochronie środowiska – odpady i ścieki” w dniu 7 września 2009 r. wygłosił referat na temat „Gospodarka odpadami niebezpiecznymi w województwie świętokrzyskim – wybrane zagadnienia”, w którym przedstawił m.in. problematykę azbestową;
- zorganizowano spotkania dotyczące utworzenia i funkcjonowania regionów gospodarki odpadami z terenu województwa świętokrzyskiego (2012 r.);
- zaopiniowano: 27 projektów powiatowych i gminnych planów gospodarki odpadami z uwzględnieniem usuwania odpadów zawierających azbest w 2009 r., 10 projektów gminnych planów gospodarki odpadami, z uwzględnieniem usuwania odpadów zawierających azbest oraz jeden program usuwania odpadów zawierających azbest w 2010 r., a także projekt planu gospodarki odpadami dla związku międzygminnego, z uwzględnieniem usuwania odpadów zawierających azbest oraz projekt gminnego programu usuwania wyrobów zawierających azbest w 2011 r.;
- zorganizowano dla przedstawicieli wybranych gmin udział w posiedzeniu senackiej Komisji Środowiska w celu zapoznania uczestników z możliwościami usuwania azbestu na obszarze Polski (2010 r.);
- przeprowadzono konkurs „Na najbardziej ekologiczną gminę województwa świętokrzyskiego”, którego celem była aktywizacja gmin na rzecz ochrony środowiska,

ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki odpadami niebezpiecznymi, w tym azbestowymi (2010 r.);

- przeprowadzono ankietę w zakresie opracowania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, inwentaryzacji tych wyrobów oraz wydatkowania środków finansowych na realizację gminnych programów usuwania wyrobów zawierających azbest (2011 r. i 2014 r.);
- współpracowano z Urzędem Gminy Sitkówka-Nowiny w ramach przygotowania seminarium pn.: „Realizacja Programu” (2012 r.);
- z inicjatywy Starostwa Powiatowego w Kielcach współpracowano w zakresie udostępniania informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska na terenie powiatu kieleckiego (2013 r.);
- pracownik Urzędu w dniach 9-25 września 2014 r. występował w charakterze prelegenta podczas sześciu seminariów pn.: „Prawidłowe gospodarowanie i bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest – możliwości i koszty”, organizowanych przez Federację Zielonych „Gaja” w ramach „kampanii azbestowej” (2014 r.). [Dowód: akta kontroli str. 3-40, 262-296, 301-302]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK podjęcie współpracy z instytucjami kontrolnymi mogłoby korzystnie wpłynąć na rozwiązywanie problemów związanych z realizacją Programu. Ponadto dokumentowanie współpracy z tymi instytucjami mogłoby pozytywnie wpłynąć na poprawę skuteczności tej współpracy i jej prawidłowe planowanie.

Ocena cząstkowa

W latach 2009-2015 (do maja) Marszałek nie posiadał pełnej wiedzy o ilości wyrobów zawierających azbest w województwie świętokrzyskim, ponieważ nie wszystkie gminy wywiązały się z obowiązku złożenia informacji w tym zakresie. Pomimo że do wszystkich 102 gmin z terenu województwa świętokrzyskiego przekazano informacje przypominające o powyższym, 16 gmin nie wprowadzało do bazy azbestowej¹⁵ informacji o wyrobach zawierających azbest.

Marszałek systematycznie informował wójtów, burmistrzów i prezydentów miast o możliwości uzyskania dofinansowania zadań z zakresu usuwania wyrobów zawierających azbest z Ministerstwa Gospodarki, z WFOŚGW, a także w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy. Działania te skutkowały wzrostem liczby gmin korzystających z dotacji oraz wzrostem wartości środków pozyskanych na usuwanie wyrobów zawierających azbest.

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego uchwalił *Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego na lata 2012-2018* oraz *Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego*, w których ujęte zostały sprawy związane z usuwaniem azbestu, w tym niezbędnego dla potrzeb województwa świętokrzyskiego składowiska odpadów zawierających azbest. W Urzędzie nie opracowano wojewódzkiego programu usuwania wyrobów zawierających azbest, jednakże realizacja Programu następuje poprzez wdrażanie *Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego*.

Marszałek wywiązywał się z obowiązków sprawozdawczych. Przedkładał Głównemu Koordynatorowi informacje o realizacji zadań wynikających z Programu, jak również przysyłał do Ministerstwa Gospodarki zbiorcze dane w zakresie ilości składowanych odpadów.

Marszałek w każdym roku podejmował współpracę z uczelniami i instytucjami naukowymi, organizacjami pozarządowymi, a także z lokalnymi mediami w zakresie spraw objętych

¹⁵ Baza azbestowa – <http://www.bazaazbestowa.gov.pl>, to darmowe i obligatoryjne narzędzie informatyczne dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest. Baza jest prowadzona przez Ministerstwo Gospodarki i stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.

Programem. Szeroko współpracowano z samorządami gminnymi i powiatowymi w zakresie przekazywania wytycznych oraz informacji związanych z realizacją *Programu*.

Spośród instytucji kontrolnych Marszałek współpracował jedynie ze Świętokrzyskim Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Kielcach. Nie podjęto współpracy z Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Kielcach, z powiatowymi inspektoratami nadzoru budowlanego oraz z Okręgowym Inspektoratem Państwowej Inspekcji Pracy w Kielcach.

2. Obowiązki właściciela, użytkownika wieczystego, zarządcy nieruchomości, w zakresie posiadanych wyrobów zawierających azbest

Opis stanu faktycznego

2.1. Marszałek, zgodnie z § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, zinwentaryzował wyroby zawierające azbest w budynku C2 Urzędu położonym w Kielcach, al. IX Wieków Kielc 3. Wg spisu z natury na 31 grudnia 2014 r. ustalono kształtki kominowe zawierające azbest o masie 21.800 kg. [Dowód: akta kontroli str. 389]

Zgodnie z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest¹⁶, Marszałek sporządził ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w ww. budynku Urzędu. Zinwentaryzowane przez Marszałka wyroby zawierające azbest zostały ujęte w *bazie azbestowej*. [Dowód: akta kontroli str. 384, 396-400]

Wg informacji o wyrobach zawierających azbest z 30 stycznia 2015 r., posiadanym wyrobom azbestowym przypisano stopień pilności I, przewidywany termin usunięcia wyrobów ustalono na sierpień 2016 r., a ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest, jakie przekazano do unieszkodliwienia wynosi 8.200 kg. [Dowód: akta kontroli str. 389]

W dniu 9 kwietnia 2015 r. kontroler NIK zwrócił się do Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Kielcach z prośbą o udostępnienie danych w zakresie nieruchomości zawierających azbest, których właścicielem, użytkownikiem wieczystym, bądź zarządcą nieruchomości jest województwo świętokrzyskie. Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego w Kielcach poinformował, że *nie dysponuje wykazem (...) ponieważ organy nadzoru budowlanego nie są organami właściwymi w tym przedmiocie. Od dnia 18 września 2010 r. organy nadzoru budowlanego zostały zwolnione z obowiązku prowadzenia informacji w zakresie oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów budowlanych zawierających azbest oraz stopnia realizacji wymiany lub naprawy tych wyrobów w obiektach budowlanych*. [Dowód: akta kontroli str. 510]

2.2. W budynku Urzędu aktualnie trwa remont prowadzony przez wyłonionego w drodze przetargu nieograniczonego wykonawcę, tj. Przedsiębiorstwo Budowlane „IREX” (wykonawca), zgodnie z umową z dnia 14 maja 2014 r. W trakcie prac remontowych, po wykryciu wyrobów azbestowych w dniu 10 grudnia 2014 r. wykonawca zawarł umowę o podwykonawstwo z Przedsiębiorstwem-Produkcijno-Budowlano-Handlowym „EKO” (podwykonawca) zajmującym się usuwaniem azbestu. Przedmiotem umowy jest wykonanie usługi pn. „Demontaż, transport z budynku, załadunek na środek transportu i udokumentowana utylizacja” kształtek azbestowych z budynku Urzędu. [Dowód: akta kontroli str. 447-448]

Finansowanie usuwania wyrobów zawierających azbest odbywa się w ramach finansowania zadania pn. „Przebudowa części pomieszczeń budynku C2”. Zadanie to ujęte jest w wieloletnim planie finansowym województwa świętokrzyskiego w dziale 750 *Administracja publiczna*, w rozdziale 75018 *Urzędy marszałkowskie*, § 6050 *Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych*. [Dowód: akta kontroli str. 523]

¹⁶ Dz. U. Nr 71, poz. 649 ze zm.

W związku ze stwierdzeniem występowania wyrobów azbestowych Przedsiębiorstwo Budowlane „IREX” opracowało „Plan pracy usunięcia kształtek wentylacyjnych z azbestu z budynku UMWS” (plan pracy), który zawiera m.in.:

- określenie miejsca wykonywania prac oraz charakteru prac i przewidywanego czasu ich trwania;
- określenie rodzaju azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia;
- aktualną ocenę stanu kształtek azbestowych;
- przewidywaną ilość odpadów do usunięcia;
- ustalenie sposobów usuwania wyrobów zawierających azbest;
- kolejność prac;
- określenie rodzajów i metod pracy;
- określenie sposobów eliminowania lub ograniczania uwalniania się pyłów z azbestu do powietrza;
- zapewnienie pracownikom niezbędnej ochrony zdrowia i powietrza;
- charakterystykę środków ochronnych użytych do ochrony pracowników i innych osób znajdujących się w miejscu pracy.

Zgodnie z zapisami planu pracy, prace wykonywane są po godzinach pracy Urzędu w piątki i soboty, w związku z czym w strefie prac nie przebywają osoby postronne. [Dowód: akta kontroli str. 457-461]

Przed rozpoczęciem robót firma zgłosiła zamiar przeprowadzenia prac Okręgowemu Inspektoratowi Pracy w Kielcach, a także Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego dla miasta Kielce. Podwykonawca posiada również zgłoszenie wykonywania prac do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Kielcach. [Dowód: akta kontroli str. 466-472, 507]

Wykonawca robót 15 stycznia 2015 r. złożył sprawozdanie z badań przeprowadzonych na I piętrze budynku Urzędu. Badania obejmowały: zapylenie, pobieranie próbek do oznaczania stężenia włókien respirabilnych azbestu. Celem badań była ocena narażenia pracowników oraz stężenie włókien respirabilnych azbestu. [Dowód: akta kontroli str. 479-483]

Na podstawie wojewódzkiej bazy danych dotyczącej wytwarzania i gospodarowania odpadami ustalono, że podwykonawca remontu prowadzonego w budynku Urzędu, który zajmuje się usuwaniem wyrobów z azbestowych ujawnionych w trakcie tego remontu, nie składa do marszałka rocznych sprawozdań o wytwarzanych odpadach i sposobach gospodarowania nimi. [Dowód: akta kontroli str. 484]

Firma będąca podwykonawcą znalazła się wśród podmiotów, do których występował Marszałek w sprawie konieczności składania przedmiotowych sprawozdań. [Dowód: akta kontroli str. 485, 486, 490]

W dniu 2 marca 2010 r. Marszałek zwrócił się do dyrektorów 29 wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych o rozpoznanie sytuacji w sprawie przepisów prawnych dotyczących azbestu, w szczególności w trybie:

- rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest;
- rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest¹⁷. [Dowód: akta kontroli str. 336-339]

Na pismo odpowiedziało 23 jednostki organizacyjne, spośród których dziewięć wykazało, iż posiadają wyroby zawierające azbest, a pozostałe 14 wykazało brak takich wyrobów. [Dowód: akta kontroli str. 340-382]

¹⁷ Dz. U. Nr 192, poz. 1876 ze zm.

Wg stanu na 28 kwietnia 2015 r. sześć wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych nadal wykazuje posiadanie wyrobów azbestowych. [Dowód: akta kontroli str. 383-388]

Na podstawie informacji uzyskanych od jednostek, które nie odpowiedziały na ww. pismo Marszałka z 2 marca 2010 r., ustalono, że nie posiadają one na stanie wyrobów zawierających azbest, poza Świętokrzyskim Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze, które poinformowało, że posiada wyroby zawierające azbest. Jednostka ta dopiero w trakcie kontroli NIK, w dniu 8 maja 2015 r. złożyła Marszałkowi informację o wyrobach zawierających azbest. [Dowód: akta kontroli str. 494-503, 514]

2.3. Wyroby azbestowe bezpośrednio po ich zdemontowaniu usuwane były z budynku Urzędu przez podwykonawcę własnym transportem na składowisko odpadów zawierających azbest, położone w miejscowości Dobrów, gmina Tuczępy. Fakt transportu i przekazania odpadów na składowisko potwierdzają *karty przekazania odpadu*. [Dowód: akta kontroli str. 462-463]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość, polegającą na niewyegzekwowaniu od sześciu wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych informacji w sprawie m.in. przeprowadzenia inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest w nieruchomościach użytkowanych przez te jednostki, o którą Marszałek zwrócił się pismem nr OWŚ.VI.0724/11/10 z dnia 2 marca 2010 r. Na pismo Marszałka nie udzieliły odpowiedzi następujące jednostki: Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze, Świętokrzyskie Biuro Rozwoju Regionalnego w Kielcach, Wojewódzki Specjalistyczny Zespół Opieki Neuropsychiatrycznej w Kielcach, Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach, Wojewódzki Dom Kultury w Kielcach i Wojewódzki Specjalistyczny Szpital Dziecięcy w Kielcach. [Dowód: akta kontroli str. 336-382]

W trakcie kontroli ustalono, że na terenie *jednej* z ww. jednostek - *Świętokrzyskiego Centrum Rehabilitacji*, znajdują się wyroby zawierające azbest, tj. płyty eternitowe stanowiące pokrycie dachowe wiaty gospodarczej oraz magazynu gospodarczego. Na dzień 5 maja 2015 r. jednostka ta nie przeprowadziła inwentaryzacji oraz nie dokonała oceny stanu tych wyrobów, co było niezgodne z § 10 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest oraz z § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. [Dowód: akta kontroli str. 503]

Piotr Żołądek, Członek Zarządu Województwa Świętokrzyskiego wyjaśnił m.in.: *podmioty, które nie były lub nie są w posiadaniu przedmiotowych wyrobów nie mają obowiązku informowania o tym marszałka województwa. Dlatego też uznano, iż skoro sześć jednostek nie udzieliło odpowiedzi na pismo, to nie są one w posiadaniu wyrobów zawierających azbest i z tego względu nie prowadzono z nimi dalszej korespondencji. Ponadto w piśmie skierowanym do podległych jednostek podano bezpośredni telefon kontaktowy do osoby zajmującej się tematyką azbestową w celu sprawnego i szybkiego wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości odnośnie sprawozdawczości. Nadmieniam również, iż mając na uwadze potencjalną niską znajomość przepisów prawa w zakresie sprawozdawczości dotyczącej wyrobów zawierających azbest, na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach stale zamieszczone są informacje dotyczące przedmiotowych obowiązków spoczywających na właściwych podmiotach.* [Dowód: akta kontroli str. 513]

Ocena cząstkowa

Marszałek wywiązał się z obowiązku zinwentaryzowania wyrobów zawierających azbest w budynku Urzędu, a także sporządził ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest w ww. budynku. Zinwentaryzowane przez marszałka wyroby zawierające azbest zostały ujęte w bazie azbestowej i były prawidłowo usuwane z budynku Urzędu. Natomiast nie wyegzekwowano od sześciu wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych informacji m.in. w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest w nieruchomościach użytkowanych przez te jednostki.

W trakcie kontroli ustalono, że na terenie jednej z ww. jednostek – Świętokrzyskiego Centrum Rehabilitacji w Czarnieckiej Górze, znajdują się wyroby zawierające azbest.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnioskuję o podjęcie działań zapewniających przestrzeganie przez podległe wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne obowiązków w zakresie przeprowadzania inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i przedkładania corocznie Marszałkowi informacji o wynikach takiej inwentaryzacji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kielce, dnia 3 lipca 2015 r.

Kontroler
Jerzy Stachowiak
główny specjalista k.p.

Podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach

Dyrektor
Grzegorz Walendzik
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Kielcach

Grzegorz Walendzik
podpis